

MINISTARSTVO OBRANE

I. MIŠLJENJE

1. U skladu s odredbama Zakona o državnoj reviziji, obavljena je revizija financijskih izvještaja i poslovanja Ministarstva obrane (dalje u tekstu: Ministarstvo) za 2008., o čemu je izraženo uvjetno mišljenje.
2. Postupci revizije su provedeni u skladu s revizijskim standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija – INTOSAI i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.
3. Sljedeći postupci i učinci su utjecali na izražavanje mišljenja:
  - Financijski plan nije sveobuhvatan, jer nisu planirani prihodi iz nekih izvora, te nisu planirane neke vrste rashoda. Nisu planirani, a ostvareni su prihodi u iznosu 243.514.908,00 kn, te rashodi koji su podmireni tim prihodima.
  - Ministarstvo nije obavilo cjelovit popis imovine, jer dio vojnih nekretnina nije procijenjen ni evidentiran u poslovnim knjigama.
  - U glavnoj knjizi i financijskim izvještajima za 2008. nisu evidentirane obveze i materijalni rashodi u iznosu 277.596.562,00 kn. Materijalni rashodi u navedenom iznosu, koji se odnose na obveze nastale u 2008., evidentirani su u poslovnim knjigama za 2009.
  - Potraživanja za stanarine i garažnine nisu evidentirana u glavnoj knjizi, jer podatke o mjesečnim zaduženjima za stanarine i garažnine nadležna služba ne dostavlja redovito financijskoj službi (za naplatu stanarine i garažnine ispostavljaju se mjesečne uplatnice). Naplata potraživanja od najma stanova, garaža i poslovnih prostora, evidentira se na temelju podataka Financijske agencije.
  - Evidencije o provedenim postupcima nabave i zaključenim ugovorima o nabavi ne daju cjelovite i pouzdane podatke o vrijednosti ugovorene nabave roba, usluga i radova. Ministarstvo nema ustrojenu evidenciju putem koje bi se objedinjeno pratilo izvršenje zaključenih ugovora o nabavi roba, radova i usluga.

II. OSNOVNI PODACI

Podaci iz financijskih izvještaja za 2008.

u kn

Redni broj	Opis	Planirano	Ostvareno izvršeno	% ostvarenja izvršenja
1.	Prihodi i primici	5.284.324.000,00	5.462.516.742,00	103,4
2.	Rashodi i izdaci	5.284.324.000,00	5.537.430.636,00	104,8
3.	Manjak prihoda	0,00	74.913.894,00	
Stanje 31. prosinca 2008.				
4.	Nefinancijska imovina			729.734.064,00
5.	Financijska imovina			793.660.524,00
6.	Obveze			367.526.498,00
7.	Broj zaposlenika			18 530

Nefinancijska imovina odnosi se na vrijednost građevinskih objekata u iznosu 597.202.152,00 kn, zemljišta u iznosu 27.204.601,00 kn, prijevoznih sredstava u iznosu 105.163.394,00 kn, te druge imovine u iznosu 163.917,00 kn.

Financijska imovina odnosi se na novčana sredstva u iznosu 8.556.451,00 kn, potraživanja u iznosu 522.544.585,00 kn, rashode budućeg razdoblja i nedospjelu naplatu prihoda u iznosu 257.016.401,00 kn, te drugo u iznosu 5.543.087,00 kn.

Potraživanja u iznosu 522.544.585,00 kn odnose se na dane dugoročne zajmove zaposlenicima za otkup stanova u iznosu 156.548.172,00 kn, potraživanja za prihode poslovanja u iznosu 64.482.811,00 kn, potraživanja od zaposlenih u iznosu 7.352.431,00 kn, potraživanja od prodaje građevinskih objekata u iznosu 493.922,00 kn, te na druga potraživanja u iznosu 293.667.249,00 kn. Vrijednosno značajnija druga potraživanja odnose se na dane predujmove za robu i usluge u iznosu 284.741.661,00 kn, od čega se 166.875.056,00 kn odnosi na predujmove plaćene inozemnom dobavljaču za nabavu dva protupožarna zrakoplova, a 117.866.605,00 kn odnosi se najvećim dijelom na dane predujmove za održavanje letjelica koje se koriste u protupožarnoj sezoni i u međunarodnim vojnim misijama, te za nabavu vojne opreme u svrhu opremanja vojnih postrojbi koje učestvuju u međunarodnim mirovnim misijama.

Obveze se odnose na obveze za zaposlene u iznosu 252.196.095,00 kn, materijalne rashode u iznosu 102.821.071,00 kn, dugoročne zajmove u iznosu 2.139.972,00 kn, obveze za financijske rashode u iznosu 1.446.319,00 kn, naknade građanima i kućanstvima u iznosu 7.188,00 kn, te druge obveze u iznosu 8.915.853,00 kn.

III. NALAZ

Osvrt na naloge i preporuke revizije za 2007.

Državni ured za reviziju je obavio reviziju financijskih izvještaja i poslovanja Ministarstva za 2007., o čemu je sastavljeno Izvješće i izraženo uvjetno mišljenje.

Revizijom su utvrđene određene nepravilnosti opisane u Izvješću i Ministarstvu je naloženo da ih otkloni, odnosno poduzme potrebne radnje i prihvati predložene preporuke kako se nepravilnosti ne bi ponavljale u daljnjem poslovanju.

Revizijom za 2008. je utvrđeno u kojim slučajevima je postupljeno i u kojima nije postupljeno prema danim nalogima i preporukama Državnog ureda za reviziju.

Nalozi i preporuke prema kojima je postupljeno:

1. U okviru poduzetih mjera da se ustroje prethodne kontrole, donesena je u tijeku obavljanja revizije (travanj 2009.) Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o rodovima, službama, strukama i njihovim specijalnostima. Izmjenama i dopunama navedene Odluke, određeno je da se uz dosadašnje struke Oružanih snaga uvodi financijska struka, a dosadašnja funkcionalna područja su dopunjena područjem upravljanja financijskim resursima. Time bi se stvorili uvjeti za organizaciju takvog financijskog sustava koji bi predstavljao jedinstvenu strukovnu (financijsku) cjelinu na razini Ministarstva i Oružanih snaga. Na taj način bi se uspostavio kontrolni mehanizam, odnosno prethodna kontrola prije nastanka obveze i smanjio rizik neusklađenosti financijskog plana i stvarnih potreba, što ima za posljedicu ostvarivanje rashoda različitih od planiranih i čestu potrebu preraspodjele sredstava tijekom godine.
2. Pokrenut je projekt u svrhu informatizacije procesa nabave i integracije postojećeg poslovno financijskog sustava za planiranje i izvršavanje proračuna sa sustavom državne riznice. Rok implementacije je 1. lipnja 2009.
3. Donesen je Naputak o provedbi postupaka nabave u Ministarstvu i oružanim snagama.
4. Služba za ugovaranje i nabavu prestala je izdavati suglasnosti za nabavu materijala koji nisu ugovoreni i za povećanje jediničnih cijena.

Nalozi i preporuke prema kojima nije postupljeno:

1. Prihodi iz nekih izvora nisu planirani, te nisu planirane određene vrste rashoda.
2. Popis imovine i nadalje nije cjelovit. Podaci o imovini i knjigovodstvenoj vrijednosti nisu u cijelosti dostavljeni Središnjem državnom uredu za upravljanje državnom imovinom.

3. Dio materijalnih rashoda nije evidentiran u glavnoj knjizi i financijskim izvještajima u skladu s modificiranim računovodstvenim načelom nastanka događaja.
4. Podaci o potraživanju i naplati zakupnine za poslovne prostore, garaže i stanove i dalje nisu cjeloviti, a podaci u pomoćnim evidencijama i glavnoj knjizi nisu usklađeni.
5. Državni ured za reviziju izrazio je mišljenje da treba preispitati ugovorne odredbe o cijeni usluge cjelodnevne prehrane s obzirom na troškove koje snosi Ministarstvo, a što do vremena obavljanja revizije za 2008. nije učinjeno.
6. I nadalje nije ustrojena cjelovita evidencija provedenih postupaka nabave i zaključenih ugovora. Ministarstvo nema ustrojenu evidenciju putem koje bi se objedinjeno pratilo izvršenje zaključenih ugovora o nabavi roba, radova i usluga.

Ministarstvo je i nadalje u obvezi postupiti prema danim nalogima i preporukama Državnog ureda za reviziju.

Revizija financijskih izvještaja i poslovanja za 2008.

Sustav unutarnjih financijskih kontrola

- 1.1. U Ministarstvu je uspostavljen sustav unutarnjih financijskih kontrola i odvija se putem financijskog upravljanja i kontrola, unutarnjeg nadzora koji predstavlja dio naknadnih kontrola, te unutarnje revizije. O navedenom su donesene pisane procedure.

Aktivnosti vezane za uspostavu i razvoj sustava financijskog upravljanja i kontrola provode se u Ministarstvu unutar Uprave za financije i proračun, u Odjelu za koordinaciju. Svrha uvođenja ovoga sustava je poboljšanje financijskog upravljanja, kontrole i odlučivanja s ciljem uspješnog upravljanja i ostvarivanja zadaća korisnika proračuna.

U skladu s odredbama Zakona o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru i Pravilnika o provedbi financijskog upravljanja i kontrola, imenovani su voditelj i koordinator za financijsko upravljanje i kontrole, te osoba zadužena za nepravilnosti. Donesen je Plan uspostave i razvoja financijskog upravljanja i kontrola, te imenovana radna skupina.

U tijeku 2008. i do konca ožujka 2009., sastavljen je prijedlog izjave o viziji, misiji i ključnim ciljevima Ministarstva, obavljena je procjena pet međusobno povezanih komponenti financijskog upravljanja i kontrola, obavljen je popis poslovnih procesa sa sadržajem aktivnosti koje čine poslovne procese, te izrađen opis poslovnih procesa (dijagram tijeka). Na temelju navedenog, sastavljena je Knjiga poslovnih procesa i izrađen Registar rizika.

Strategija upravljanja rizicima, analiza postojećih i potrebnih kontrola, te plan za otklanjanje nedostataka unutarnjih kontrola, bit će doneseni nakon što zaposlenici zaduženi za provođenje navedenih aktivnosti završe izobrazbu u Ministarstvu financija vezanu za rizike i upravljanje rizicima, te donošenje strategije rizika.

Unutarnji nadzor obuhvaća nadzor sustava vojne i civilne obrane (obavlja ga Inspektorat obrane), te nadzor zakonitosti isprava.

Na temelju godišnjeg plana nadzora, Inspektorat je tijekom 2008. obavio ukupno 52 nadzora. Sastavljena su pisana izvješća o obavljenom inspekcijskom nadzoru, te su dani prijedlozi i mjere za otklanjanje uočenih nedostataka i nepravilnosti. Predložene mjere su bile usmjerene na poboljšanje učinkovitosti planiranja i dinamike realizacije planova, zapovijedanja i rukovođenja, te je ukazano na potrebu podizanja razine sigurnosti, uvjeta života i rada u postrojbama. Izvješća Inspektorata dostavljena su ministru i načelniku Glavnog stožera Oružanih snaga, na temelju kojih je ministar donio odluke kojima su utvrđene zadaće i mjere, te službe, odgovorne osobe i rokovi za njihovu provedbu, o čemu je obaviješten Inspektorat.

Unutarnji nadzor zakonitosti isprava obuhvaća nadzor novčanih i materijalnih isprava iz područja materijalnog i financijskog poslovanja. Nadzorom su utvrđene nepravilnosti u ispostavljanju naloga za plaćanje, a najvećim dijelom se odnose na slučajeve kada financijskim planom nisu osigurana sredstva za određenu namjenu ili su nedovoljno planirana sredstva na određenoj proračunskoj poziciji, te na slučajeve nepostojanja ugovora ili pisane suglasnosti i ovjerenog cjenika od Službe za ugovaranje i nabavu za izvanugovorne proizvode, usluge i radove.

Postojanje ponovljenih naloga za plaćanje ukazuje na stvorene neplanirane obveze i rashode za nabavu roba, usluga i radova za koje financijskim planom nisu osigurana sredstva. Ovakav nadzor nije dostatan, jer se provodi naknadno, nakon što se računi za isporučenu robu te izvršene usluge i radove dostave na plaćanje, stoga više pozornosti treba dati prethodnim kontrolama koje djeluju preventivno, odnosno prije nego što poslovni događaj nastane.

Navedeni problemi ukazuju na neusklađenost financijskog plana i stvarnih potreba, što ima za posljedicu ostvarivanje rashoda u iznosima različitim od planiranih i potrebu preraspodjela sredstava tijekom godine.

U okviru mjera za ustroj prethodnih kontrola, čelnik Ministarstva je tijekom obavljanja revizije (travanj 2009.) donio odluku o izmjenama i dopunama Odluke o rodovima, službama, strukama i njihovim specijalnostima (iz prosinca 2007.). Izmjenama i dopunama navedene odluke određeno je da se uz dosadašnje struke Oružanih snaga uvodi financijska struka, a dosadašnja funkcionalna područja su dopunjena područjem upravljanja financijskim resursima.

Samostalni odjel za unutarnju reviziju ustrojen je u prosincu 2005. kao samostalna, neovisna jedinica izravno odgovorna čelniku Ministarstva. Pravilnikom o unutarnjem redu Ministarstva iz veljače 2006., u navedenom odjelu sistematizirano je sedam izvršitelja. U vrijeme obavljanja revizije u odjelu su zaposleni voditelj i dva viša unutarnja revizora koji imaju stručno ovlaštenje ministra financija za obavljanje poslova unutarnje revizije, te administrativni referent.

U siječnju 2008., na temelju procijene rizika, izrađen je Strateški plan unutarnje revizije za razdoblje od 2008. do 2010., te Godišnji plan unutarnje revizije za 2008. kojim je planirano obaviti pet revizija i rezervirano vrijeme za izvanredne revizije po zahtjevu čelnika.

Strateškim i godišnjim planom određena su područja revidiranja, zadaće i razvojni ciljevi unutarnje revizije. Područja revizije su poslovni procesi i sustavi. U siječnju 2008. donesena je i Povelja unutarnjih revizora.

Tijekom 2008. obavljeno je pet revizija poslovnih procesa, izvješća su prezentirana i dostavljena čelniku i revidiranim jedinicama, te je godišnji plan ispunjen u cijelosti.

U revizorskim izvješćima dane su preporuke koje se provode i prate. Samostalni odjel za unutarnju reviziju ima ustrojenu bazu podataka za praćenje implementacije preporuka u skladu s odredbama članka 29. Zakona o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru.

U siječnju 2009. je sastavljeno Godišnje izvješće o obavljenim revizijama i aktivnostima unutarnje revizije za 2008. i Godišnje izvješće o sustavu financijskog upravljanja i kontrola za 2008., te su dostavljena Središnjoj harmonizacijskoj jedinici Ministarstva financija u zakonskom roku, u skladu s Napatkom za izradu godišnjeg izvješća o sustavu financijskog upravljanja i kontrola u javnom sektoru.

Državni ured za reviziju je predložio i nadalje razvijati sustav unutarnjih financijskih kontrola u skladu s odredbama Zakona o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru i drugim provedbenom propisima, te u skladu s donesenim planom uspostave i razvoja financijskog upravljanja i kontrola. Također, predložio je poduzimanje mjera za poboljšanje sustava unutarnjih kontrola, uz veću primjenu prethodnih kontrola.

1.2. *Ministarstvo je prihvatilo prijedloge Državnog ureda za reviziju.*

Financijski plan

- 2.1. Financijski plan je izrađen na temelju Dugoročnog plana razvoja Oružanih snaga za razdoblje od 2006. do 2015. i Obrambenog programa u kojem su iskazani usvojeni razvojni i operativni planovi razrađeni u programe, aktivnosti i projekte. Na temelju godišnjih smjernica za izradu financijskog plana, tehnički nositelji, materijalno-financijske jedinice i korisnici (sudionici i nositelji provedbe odobrenih programa, aktivnosti i projekata) iskazuju svoje potrebe prema definiranim aktivnostima, odnosno izrađuju vlastite prijedloge financijskog plana kroz računalni program, koji se objedinjuju i dostavljaju Upravi za financije i proračun, te se izrađuje prijedlog financijskog plana Ministarstva.

Vijeće za upravljanje sustavom planiranja, programiranja, izrade i izvršenja proračuna (dalje u tekstu: Vijeće) pregledava prijedlog financijskog plana, koji zatim nositelji programa usklađuju, mijenjaju i dopunjuju na temelju prijedloga Vijeća. Dorađeni prijedlozi financijskog plana se objedinjuju i izrađuje se konačni prijedlog financijskog plana Ministarstva, te se dostavlja Vijeću na završnu ocjenu i usklađenje. Ministar odobrava konačni prijedlog financijskog plana.

Nakon što Hrvatski sabor donese državni proračun, obavlja se konačna razrada financijskog plana Ministarstva (u skladu s potrebama koje su iskazali u postupku izrade prijedloga financijskog plana), te se odlukom ministra daju ovlasti i odgovornosti pojedinim korisnicima u provedbi financijskog plana. Financijski plan Ministarstva razrađen je po programima (ukupno 12 programa), te po odobrenim aktivnostima i projektima unutar programa.

Tijekom 2008., financijski plan Ministarstva mijenjao se prema zahtjevima korisnika, zaključcima Vijeća, te Odlukama Vlade Republike Hrvatske o preraspodjeli sredstava u Državnom proračunu. Obavljene su dvije eksterne i tri interne preraspodjele, te četiri promjene ovlasti za financiranje.

Revizijskim postupcima je utvrđeno da su, unatoč provedenim internim i eksternim preraspodjelama, u konačnoj varijanti u financijskom planu za 2008. na pojedinim računima iskazana značajna odstupanja od plana. Utvrđeno je da se financijski plan jednom smanjivao, a drugi puta povećavao na istim računima unutar iste aktivnosti. Navedeno ukazuje na provođenje internih i eksternih preraspodjela bez cjelovitog uvida u stvorene obveze kao i dinamiku njihovog stvaranja do konca proračunske godine.

Prema pisanom obrazloženju Uprave za financije i proračun, Odjela informatičke potpore, u tijeku je realizacija projekta za izradu cjelovitog informatičkog rješenja procesa nabave i integraciju s poslovno financijskim sustavom za podršku planiranju i izvršavanju proračuna.

Financijskim planom za 2008. planirani su ukupni prihodi i primici, te rashodi i izdaci u iznosu 5.284.324.000,00 kn. Planirani prihodi odnose se na prihode iz proračuna za financiranje redovne djelatnosti u iznosu 5.258.520.000,00 kn, prihode od obavljanja poslova vlastite djelatnosti na tržištu u iznosu 24.335.000,00 kn, te pomoći od subjekata unutar opće države u iznosu 1.469.000,00 kn. Planirani rashodi odnose se na rashode poslovanja u iznosu 5.114.528.376,00 kn, rashode za nabavu nefinancijske imovine u iznosu 168.400.000,00 kn, te na izdatke za financijsku imovinu i otplate zajmova u iznosu 1.395.624,00 kn.

Financijski plan nije sveobuhvatan, jer nisu planirani određeni prihodi prema vrstama i izvorima iz kojih potječu, te nisu planirani svi rashodi prema proračunskoj klasifikaciji.

Odredbama članka 21. Zakona o proračunu, propisano je da financijski plan treba sadržavati prihode i primitke iskazane prema vrstama, te rashode i izdatke razvrstane prema proračunskim klasifikacijama. Rashodi i izdaci moraju biti uravnoteženi s prihodima i primicima.

Financijskim planom nisu planirani prihodi ostvareni u iznosu 243.514.908,00 kn, koji se odnose na prihode prema posebnim propisima u iznosu 243.276.496,00 kn, te na prihode od prodaje nefinancijske imovine u iznosu 238.412,00 kn. Također, nisu planirani prihodi ni rashodi od donacija u iznosu 935.552,00 kn. Primljene i dane donacije i pomoći dugotrajne i kratkotrajne nefinancijske imovine evidentirane su u poslovnim knjigama kao prihodi i rashodi po procijenjenoj, odnosno knjigovodstvenoj vrijednosti, u skladu s odredbama članaka 21., 56. i 57. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu.

S obzirom da je odredbama članaka 7. i 44. Zakona o proračunu propisano da prihodi i primici, rashodi i izdaci u financijskom planu moraju biti uravnoteženi, da se ne smiju ostvarivati rashodi za koje u financijskom planu nisu planirani prihodi, te da proračunski korisnici smiju preuzimati obveze najviše do visine sredstava osiguranih u proračunu ako je njihovo izvršenje usklađeno s mjesečnom proračunskom dodjelom, potrebno je planirati sve prihode i primitke, rashode i izdatke.

Državni ured za reviziju je naložio planirati prihode iz svih izvora za koje je izvjesno da će se ostvariti, te izvršavati rashode za koje su osigurana sredstva.

- 2.2. *Ministarstvo je prihvatilo nalaz Državnog ureda za reviziju, te obrazložilo da su tijekom 2008. pokrenute aktivnosti na projektu povezivanja financijsko – upravljačkog informacijskog sustava Ministarstva s informacijskim sustavom središnje Državne riznice.***

Na taj način bi se trebao uspostaviti kontrolni mehanizam izvršenja financijskog plana Ministarstva i osigurati izvršavanje rashoda za koji su osigurana financijska sredstva.

Popis imovine i obveza

- 3.1. Popis imovine i obveza obavljen je u razdoblju od 1. prosinca 2008. do 9. siječnja 2009. Popisom je obuhvaćena nematerijalna i materijalna imovina, potraživanja i obveze. Popisom su utvrđene razlike koje su evidentirane u poslovnim knjigama. Prema izvješću Uprave za financije i proračun o provedbi godišnjeg popisa imovine, popis je proveden u 73 ustrojstvene jedinice Ministarstva i Oružanih snaga. Popis imovine u skladištima mirovne misije ISAF u Afganistanu nije u cijelosti obavljen zbog opsežnosti i složenosti materijalnog poslovanja mirovne misije ISAF, te se planira provođenje izvanrednog popisa do lipnja 2009.

U elaboratu o provedenom popisu Službe za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša navedeno je da nisu stvoreni uvjeti za cjelovit popis dugotrajne materijalne imovine, jer nije u cijelosti procijenjena. Obavljen je količinski popis dugotrajne materijalne imovine evidentirane u knjizi nekretnina (zemljišta, šume, građevine i infrastruktura na vojnim lokacijama, stanovi, poslovni prostori i garaže), a nije naznačena vrijednost svih nekretnina (građevine i infrastruktura).

Na koncu 2008. Ministarstvo je raspolagalo s 542 nekretnine (građevine i infrastruktura), od čega 288 nije bilo procijenjeno.

U izvješću o provedenom popisu, Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša navela je razloge zbog kojih nije u cijelosti proveden popis i procjena vrijednosti vojnih nekretnina, te nisu dostavljeni podaci o imovini i njejoj knjigovodstvenoj vrijednosti Središnjem državnom uredu za upravljanje državnom imovinom. Navodi se da su zemljišta, šume, građevine i infrastruktura i nadalje u bazi Digitalnog katastra jer nisu stvoreni uvjeti za njihov prijenos u Očevidnik državne imovine, a postojeći program Digitalnog katastra dvije godine nije u funkciji. Od Službe za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju je zatražena izrada potrebnog programa i prijenos baze Digitalnog katastra u Očevidnik državne imovine, što do konca 2008. nije ostvareno. Za praćenje stanova, garaža i poslovnih prostora nabavljen je u prethodnom razdoblju novi računalni program IS upravljanje nekretninama, ali nije ostvaren prijenos podataka iz postojećeg programa u novi program. Nakon prijelaza na novi program planira se objedinjavanje baza podataka o stanovima s bazom podataka Službe za stambene poslove. Napominje se da Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša, u skladu s brojem djelatnika i postojećom programskom potporom, neprekidno ažurira podatke o nekretninama (stanovima, poslovnim prostorima, garažama i vojnim nekretninama) kako bi se nakon prijelaza na nove programe mogao obaviti prijenos podataka u Očevidnik državne imovine.

Prethodnim revizijama naloženo je Ministarstvu obaviti cjeloviti godišnji popis, poduzimati i ubrzati aktivnosti za evidentiranje i utvrđivanje vrijednosti imovine kojom upravlja, te dostaviti podatke o imovini i knjigovodstvenoj vrijednosti Središnjem državnom uredu za upravljanje državnom imovinom. Tijekom 2008. poduzimane su određene mjere koje nisu bile dovoljno učinkovite u otklanjanju utvrđenih nedostataka u upravljanju nekretninama, te Ministarstvo i nadalje treba poduzimati aktivnosti za otklanjanje postojećih nepravilnosti.

Ministarstvo je i nadalje u obvezi obaviti cjeloviti godišnji popis u skladu s odredbama Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu. Također, naloženo je i nadalje poduzimati sve potrebne aktivnosti za cjelovito evidentiranje i utvrđivanje vrijednosti imovine kojom raspolaže Ministarstvo, te podatke o imovini i knjigovodstvenoj vrijednosti dostaviti Središnjem državnom uredu za upravljanje državnom imovinom, u skladu s odredbama Pravilnika o očevidniku imovine u vlasništvu Republike Hrvatske.

- 3.2. *Ministarstvo je navelo da Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša Uprave za materijalne resurse kontinuirano radi na prikupljanju i ažuriranju podataka o nekretninama u vlasništvu Republike Hrvatske koje su dane Ministarstvu na upravljanje (vojnih nekretnina, stanova, garaža i poslovnih prostora) i prema mogućnostima iste unosi u bazu Očevidnika državne imovine. Nadalje, navelo je da je izvršen ručni unos podataka o poslovnim prostorima kojima upravlja Ministarstvo u bazu Očevidnika državne imovine, te da će se izraditi GIS projektni zadatak za program vojnih nekretnina. Navedeni program služi za evidenciju vojnih nekretnina i neophodan je za materijalno knjigovodstvo kapitalne imovine Republike Hrvatske i rad Odsjeka za upravljanje vojnim nekretninama, te ispunjavanje obveza koje proizlaze iz pozitivnih propisa Republike Hrvatske i odredbi Naputka o materijalnom knjigovodstvu Ministarstva obrane i Oružanih snaga.*

Nadalje, obrazložilo je da ima popis svih nekretnina kojima upravlja, ali nema procjenu svih nekretnina, te da je Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša Uprave za materijalne resurse zatražila procjenu vojnih nekretnina od nadležnih poreznih uprava te sudskih vještaka.

Također je navelo da će, ugovaranjem izrade potrebnih informatičkih programa, Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša Uprave za materijalne resurse moći samostalno odrediti knjigovodstvenu vrijednost za znatan broj vojnih nekretnina. Isto tako je navelo da je Zapovjedništvo za potporu oružanih snaga pokrenulo izvanredan popis u mirovnoj misiji ISAF u Afganistanu za što je stručnu pomoć i knjigovodstvene podatke osigurala Financijska služba Uprave za financije i proračun.

Obveze

- 4.1. Na koncu 2008. obveze su iskazane u iznosu 367.526.498,00 kn, a odnose se na obveze za zaposlene u iznosu 252.196.095,00 kn, materijalne rashode u iznosu 102.821.071,00 kn, dugoročne zajmove u iznosu 2.139.972,00 kn, obveze za financijske rashode u iznosu 1.446.319,00, naknade građanima i kućanstvima u iznosu 7.188,00 kn, te druge tekuće obveze u iznosu 8.915.853,00 kn. Obveze na koncu 2008. povećane su za 119.198.677,00 kn ili 48,0% u odnosu na obveze iskazane koncem 2007. kada su iznosile 248.327.821,00 kn. Najveće povećanje u iznosu 82.510.151,00 kn odnosi se na obveze za materijalne rashode, koje su koncem 2007. iznosile 20.310.920,00 kn, a na koncu 2008. su iskazane u iznosu 102.821.071,00 kn.

Na koncu 2008. dospjele obveze iznose 39.498.621,00 kn, a nedospjele 328.027.877,00 kn, od čega su vrijednosno najznačajnije obračunane plaće i naknade za zaposlene iz prosinca 2008. u iznosu 252.196.095,00 kn (isplaćene u siječnju 2009.). Do konca ožujka 2009., podmirene su obveze iz 2008. u iznosu 356.892.779,00 kn, a nisu podmirene obveze u iznosu 10.633.719,00 kn.

Odnose se na nedospjele obveze prema Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje u iznosu 6.028.722,00 kn, na nedospjele obveze za zajmove za financijski najam vozila u iznosu 2.139.972,00 kn, te na oročene depozite za podmirenje troškova po pravomoćnim sudskim presudama u iznosu 2.465.025,00 kn.

Uvidom u dinamiku stvaranja materijalnih rashoda tijekom 2008. utvrđeno je da su, kao rezultat intenzivne nabave, u zadnjem tromjesečju ostvareni rashodi za usluge tekućeg i investicijskog održavanja u iznosu 132.010.958,00 kn (što je 44,7% ukupnih rashoda za ovu namjenu u iznosu 295.301.261,00 kn), rashodi za materijal i dijelove za tekuće i investicijsko održavanje ostvareni su u zadnjem tromjesečju u iznosu 45.833.152,00 kn (što je 39,4% ukupnih rashoda za ovu namjenu u iznosu 116.349.102,00 kn), komunalne usluge u iznosu 31.604.706,00 kn (što je 34,5% ukupnih rashoda za ovu namjenu u iznosu 91.709.188,00 kn), te vojnu opremu u iznosu 224.821.668,00 kn (što je 26,2% ukupnih godišnjih rashoda za vojnu opremu u iznosu 855.547.268,00 kn).

S obzirom da se većina materijalnih rashoda ostvaruje koncem godine (u zadnjem tromjesečju), stvorene obveze za materijalne rashode (najvećim dijelom za vojnu opremu, materijal i usluge za tekuće i investicijsko održavanje, te komunalne usluge) ne mogu se podmiriti iz raspoloživih proračunskih sredstava u tekućoj godini, te se prenose i podmiruju u idućoj godini, što smanjuje raspoloživa financijska sredstva u idućoj godini.

Prema podacima Uprave za financije i proračun, tijekom siječnja i veljače 2009. evidentirani su materijalni rashodi koji se odnose na obveze nastale u 2008. u iznosu 277.596.562,00 kn, a vrijednosno značajniji rashodi se odnose na vojnu opremu, usluge tekućeg i investicijskog održavanja, te komunalne usluge u iznosu 198.734.901,00 kn, što čini 71,6% evidentiranih materijalnih rashoda.

Navedeno nije u skladu s odredbom članka 4. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu, kojom je propisano da se proračunsko računovodstvo temelji na općeprihvaćenim računovodstvenim načelima točnosti, istinitosti, pouzdanosti i pojedinačnom iskazivanju poslovnih događaja.

Nadalje, odredbom članka 21. navedenog Pravilnika, propisano je da se prihodi i rashodi iskazuju uz primjenu modificiranog računovodstvenog načela nastanka događaja, što znači da se rashodi priznaju na temelju nastanka poslovnog događaja (obveza) i u izvještajnom razdoblju na koje se odnose neovisno o plaćanju. Odredbama članka 44. Zakona o proračunu, propisano je da proračunski korisnici mogu preuzimati obveze najviše do visine sredstava osiguranih u proračunu.

Državni ured za reviziju naložio je evidentiranje rashoda u skladu s odredbama Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu i preuzimanje obveza do visine sredstava osiguranih u proračunu u skladu s odredbama Zakona o proračunu.

- 4.2. *Ministarstvo je prihvatilo nalaz Državnog ureda za reviziju, uz obrazloženje da Uprava za financije i proračun redovito izvještava sve ustrojstvene jedinice Ministarstva o izvršenju financijskog plana za izvještajno razdoblje i daje smjernice za usklađivanje ostvarenih rashoda s odobrenim financijskim sredstvima. Nadalje, navelo je da zaključenju proračunske godine prethodi uputa Uprave za financije i proračun u kojoj se posebno skreće pozornost na stvaranje obveza do visine odobrenog financijskog plana Ministarstva i njegovog izvršenja u Državnoj riznici.***

Također je obrazložilo da je stvarna provedba naloga Državnog ureda za reviziju moguća tek realizacijom projekta povezivanja financijsko – upravljačkog informacijskog sustava Ministarstva s informacijskim sustavom središnje Državne riznice. Projekt uključuje informatizaciju procesa nabave te integraciju s postojećim poslovno – financijskim sustavom za planiranje i izvršenje proračuna.

Upravljanje nekretninama

- 5.1. Ministarstvo je koncem 2008. raspolagalo s 3 583 stana, 3 018 garaža i 372 poslovna prostora. Korisnici poslovnih prostora, garaža i stanova uplaćuju navedene prihode na jedinstveni račun državne riznice.

Garaže i garažni prostori dani su na korištenje u ranijim godinama na temelju Odluke Vlade o davanju ovlaštenja Ministarstvu obrane za upravljanje stanovima, garažama i poslovnim prostorom u vlasništvu Republike Hrvatske iz 1992., a prodaja je obavljena na temelju Odluke o prodaji garaža u vlasništvu Republike Hrvatske kojima upravlja Ministarstvo obrane iz 1995., te dopune navedene Odluke iz 1996. Garaže su dane na korištenje fizičkim osobama, odnosno korisnicima garaža, na temelju pojedinačnih rješenja koje je donosila Služba za stambene poslove. Visina naknade za korištenje garaža određuje se na temelju Odluke o utvrđivanju visine naknade za korištenje garaža u vlasništvu Republike Hrvatske kojima upravlja Ministarstvo obrane iz kolovoza 1993.

Povjerenstvo za imovinu Vlade Republike Hrvatske ovlašteno je za upravljanje i raspolaganje imovinom Republike Hrvatske, što uključuje davanje poslovnih prostora u zakup, najam, na korištenje i druge poslove. Prema odredbama Zakona o zakupu i prodaji poslovnog prostora, poslovnim prostorom se smatraju poslovne zgrade i prostorije, garaže i garažna mjesta.

U prethodnim revizijama, dana je preporuka Ministarstvu da u suradnji sa Središnjim državnim uredom za upravljanje državnom imovinom, a u skladu s odredbama Zakona o zakupu i prodaji poslovnog prostora, s korisnicima garaža zaključi ugovore, kako bi se utvrdila prava i obveze korisnika i Ministarstva. U očitovanjima na obavljene revizije financijskih izvještaja i poslovanja Ministarstva za navedena razdoblja obrazloženo je da, s obzirom da Ministarstvo nema ovlasti za provođenje i obnovu ugovora u skladu s odredbama Zakona o zakupu i prodaji poslovnih prostora, Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša u okviru svoje nadležnosti postupa kontinuirano te sve pristigle zahtjeve, uz iskazivanje stava o mogućnosti davanja u zakup, upućuje Središnjem državnom uredu za upravljanje državnom imovinom na rješavanje pitanja obnove ili izrade novih ugovora o zakupu garaža i garažnih prostora. Navodi se da je Služba u više navrata dostavila podatke o poslovnim prostorima iz svoje evidencije Središnjem državnom uredu za upravljanje državnom imovinom, sa zahtjevom za usklađenje, odnosno zaključenje novih ugovora o zakupu za pojedine korisnike poslovnih prostora i garaža, u skladu s odredbama Zakona o zakupu i prodaji poslovnih prostora. Također, navedena Služba je ukazivala na problem organizacije dodjele, kontrole korištenja, naplate i održavanja poslovnih prostora i garaža, s obzirom na zakonske obveze i nadležnosti gospodarenja spomenutom imovinom Ministarstva.

I u siječnju 2009., Ministarstvo je uputilo dopis Središnjem državnom uredu za upravljanje državnom imovinom vezano za usklađenje evidencije kapitalne imovine (stanova, garaža, poslovnih prostora i vojnih nekretnina) koja se vodi u Upravi za materijalne resurse i potraživanja po osnovi zakupa poslovnih prostora.

Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša vodi evidenciju poslovnih prostora, garaža i stanova kojima raspolaže Ministarstvo, obavlja obračun i ispostavlja račune za naplatu zakupnine, odnosno najamnine, te prati naplatu zakupnine za garaže i najamnine za stanove.

U glavnoj knjizi Ministarstva evidentiraju se potraživanja od korisnika poslovnih prostora na temelju mjesečnih računa koje ispostavlja Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša. Potraživanja za stanarine i garažnine ne evidentiraju se u glavnoj knjizi, jer podatke o mjesečnim zaduženjima za stanarine i garažnine navedena služba ne dostavlja redovito Financijskoj službi (za naplatu stanarine i garažnine navedena služba ispostavlja mjesečne uplatnice). Naplata potraživanja od najma stanova, garaža i poslovnih prostora, evidentira se na temelju podataka Financijske agencije.

Državni ured za reviziju je naložio cjelovito evidentiranje potraživanja od zakupnina u glavnoj knjizi i financijskim izvještajima. Predložio je i nadalje u suradnji sa Središnjim državnim uredom za upravljanje državnom imovinom, poduzimati potrebne aktivnosti kako bi se što prije zaključili ugovori s korisnicima garaža, a u svrhu utvrđivanja međusobnih prava i obveza.

- 5.2. *Ministarstvo je navelo da Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša Uprave za materijalne resurse kontinuirano poduzima aktivnosti za ažuriranje korisnika poslovnih prostora i garaža, kako bi se stvorili uvjeti za usklađenje ugovora o zakupu s odredbama Zakona o zakupu i prodaji poslovnih prostora. Također, obrazložilo je da, nakon utvrđivanja statusa korisnika i prikupljenih podataka o nekretninama (garažama i poslovnim prostorima), dostavlja Središnjem državnom uredu za upravljanje državnom imovinom podatke o navedenim nekretninama zajedno sa zahtjevima za zakup i prodaju nekretnina. Vezano za cjelovito evidentiranje potraživanja od zakupnina u glavnoj knjizi i financijskim izvještajima navelo je da je Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša Uprave za materijalne resurse dostavila Financijskoj službi Uprave za financije i proračun podatke o zaduženjima i naplati glavnice i kamata najamnina i zakupnina za 2005., 2006., 2007., i 2008., te da je u tijeku usklađenje evidencije zaduženja i naplate zakupnina za poslovne prostore. Izjavilo je da su, s obzirom na naprijed navedeno kao i na činjenicu da je ugovoren prijenos podataka iz starog u novi program IS – upravljanje nekretninama, stvoreni uvjeti za potpuno usklađenje podataka o nekretninama tijekom 2009. i 2010., pravilno vođenje materijalnog knjigovodstva i cjelovito evidentiranje potraživanja od zakupnina i najamnina u glavnoj knjizi i financijskim izvještajima.*

Rashodi za vojnu opremu

- 6.1. Rashodi za vojnu opremu ostvareni su u iznosu 855.547.268,00 kn. Nabavu vojne opreme od inozemnih dobavljača obavljao je najvećim dijelom komisionar (trgovačko društvo u većinskom vlasništvu države) na temelju Sporazuma o nabavi roba i usluga. Naknada za komisione usluge spomenutom komisionaru u 2008. iskazana je u iznosu 11.545.146,00 kn, a obračunana je na temelju više ugovora o komisionom uvozu roba posebne namjene, te roba i usluga potrebnih za održavanje naoružanja i vojne opreme. Ugovoreno je obavljanje poslova uvoza roba (tehničko materijalna sredstva, pričuvni dijelovi, potrošni materijal i tehnička dokumentacija) i usluga vezanih uz nabavu i održavanje naoružanja i vojne opreme (remont, servis i popravci), čiji se proizvođači i ovlašteni serviseri nalaze izvan teritorija Republike Hrvatske, a na temelju ugovora o nabavi koje će Ministarstvo zaključiti s inozemnim dobavljačima. Ugovorena je naknada komisionaru u visini od 1,0% do 2,6% vrijednosti nabave.

Prema evidenciji Službe za ugovaranje i nabavu, tijekom 2008. zaključeno je ukupno devet ugovora i osam dopuna ugovora o nabavi s inozemnim dobavljačima za koje je komisione poslove obavio spomenuti komisionar, a odnose se na usluge godišnjeg pregleda, popravaka, održavanja i nabave potrošnih dijelova i materijala za zrakoplovna sredstva te nabavu vojne opreme.

Revizijom je utvrđeno da su komisione usluge u većem broju slučajeva iskazane u okviru računa rashodi za vojnu opremu, a ne rashoda za komisione usluge, što nije u skladu s odredbama članka 22. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu, kojima su utvrđene brojčane oznake i nazivi pojedinih računa po kojima su proračun i proračunski korisnici obvezni knjigovodstveno iskazivati imovinu, obveze i izvore vlasništva te prihode/primitke i rashode/izdatke. U vrijeme obavljanja revizije, financijska služba je napatkom uputila na potrebu postupanja u skladu s odredbama članka 22. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu, odnosno dosljednost u evidentiranju komisionih usluga u okviru računa komisione usluge.

Radi pouzdane, sigurne i pravodobne nabave pričuvnih dijelova za helikoptere i zrakoplove, ministar obrane je na temelju članka 10. stavak 3. Zakona o obrani, donio 18. ožujka 2008. odluku kojom se određuju pouzdani i kvalificirani dobavljači pričuvnih dijelova iz Ruske Federacije i Ukrajine za navedene letjelice. Određen je stručni tim sastavljen od predstavnika nadležnih ustrojstvenih jedinica, koji odlučuje o eventualnim izuzecima od utvrđenih dobavljača te u svezi s time rješavanje tehničkih problema. Trgovačko društvo u vlasništvu države je ovlašteno da kao posrednik, na temelju zahtjeva Ministarstva, obavi nabavu pričuvnih dijelova i usluga od navedenih dobavljača.

S navedenim trgovačkim društvom je 19. prosinca 2008. zaključen sporazum o nabavi roba i usluga, na temelju kojeg je, uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija, plaćen predujam u iznosu 43.000.000,00 kn. U preambuli sporazuma navodi se da je utvrđeno da su rokovi isporuke navedene robe i usluga dugi, te se predmetni poslovi ne mogu realizirati tijekom jedne kalendarske godine. Nadalje, navodi se da je sporazum zaključen u svrhu pravodobnog osiguranja potrebnih pričuvnih dijelova i ispravnosti zrakoplovnih i drugih sredstava koja će biti korištena u protupožarnoj sezoni i međunarodnim vojnim misijama.

Količine, cijene, pariteti, rokovi isporuke, kvaliteta, uvjeti jamstava, reklamacije i drugi uvjeti isporuka dogovarat će se za svaki konkretni slučaj nabave, te će se za svaku pojedinu nabavu zaključiti poseban ugovor. Ministarstvo je obvezno voditi evidencije ugovora zaključenih pozivom na sporazum i evidencije pripadajućih isporuka, a trgovačko društvo će izdati račun za svaku pojedinačnu isporuku. Kada vrijednost novozaključenog ugovora, dodana do tada zaključenim ugovorima prema sporazumu, dostigne ili prekorači vrijednost nabave u iznosu 43.000.000,00 kn, sporazum će se smatrati iskorišten.

Prema obrazloženju koje je na traženje Ministarstva u vrijeme obavljanja revizije dostavilo trgovačko društvo (15. travanj 2009.), nabava pojedinih roba i usluga na temelju sporazuma je u tijeku, a kako se radi o pričuvnim dijelovima i uslugama za vojne helikoptere, vrijeme isporuke od trenutka pregovaranja do trenutka isporuke može trajati od šest do deset mjeseci. Ugovorena je isporuka pričuvnih dijelova i potrošnog materijala za održavanje helikoptera, a isporuka se očekuje u svibnju i studenome 2009.

Također je ugovorena usluga popravka i remonta komponenti i motora za helikoptere, te se očekuje izvršenje usluge koncem svibnja 2009. Isporuka pričuvnih dijelova, potrošnog materijala, ispitne opreme i alata za helikoptere je u fazi pregovora, a zaključenje i izvršenje ugovora očekuje se do konca 2009. U vrijeme obavljanja revizije (travanj 2009.), Ministarstvo nema sastavljenu evidenciju o zaključenim ugovorima i pripadajućim isporukama, te nije vidljiva ugovorena količina i vrijednost.

S obzirom da je sporazumom o nabavi roba i usluga određeno vođenje evidencije zaključenih ugovora i pripadajućih isporuka, a prema dopisu trgovačkog društva zaključeni su pojedini ugovori o nabavi roba i usluga, Državni ured za reviziju je naložio postupanje u skladu s odredbama sporazuma.

Nadalje, kako je odlukom ministra obrane iz ožujka 2008. određeno da se pričuvni dijelovi za zrakoplovnu tehniku i s njima povezane usluge mogu nabavljati od pouzdanih i kvalificiranih dobavljača, a da je sporazum o nabavi navedenih roba i usluga putem posrednika zaključen u prosincu 2008., Državni ured za reviziju je izrazio mišljenje da je odmah po donošenju odluke bilo potrebno poduzeti aktivnosti za predmetnu nabavu u svrhu pravodobnog osiguranja pričuvnih dijelova i ispravnosti zrakoplovnih i drugih sredstava koji će biti korišteni u protupožarnoj sezoni i međunarodnim vojnim misijama.

- 6.2. *Ministarstvo je prihvatilo nalaz i mišljenje Državnog ureda za reviziju, te izjavilo da je mišljenja da se pričuvni dijelovi za zrakoplovnu tehniku i sa njima povezane usluge mogu nabavljati samo od pouzdanih i kvalificiranih dobavljača. Nadalje, obrazložilo je da cijena ne može biti jedini kriterij najpovoljnije ponude jer se radi o zrakoplovnoj tehnici stranih proizvođača, već da na prvom mjestu moraju biti sigurnosni kriteriji. Na taj način omogućava se nabava od proizvođača, a ne od posrednika i u tom slučaju postoji mehanizam kontrole nabave. Obrazložilo je da je trgovačko društvo u većinskom vlasništvu Republike Hrvatske, preko kojeg je obavljana nabava vojne opreme, osnovano u skladu sa Zakonom o proizvodnji, remontu i prometu naoružanja i vojne opreme i radi izvršenja specifičnih poslova vezanih uz potporu i promociju izvoza naoružanja, te obavljanja poslova uvoza po ugovorima zaključenim između Ministarstva i dobavljača iz inozemstva. Društvo obavlja plaćanje inozemnih dobavljača, organizira preuzimanja, preglede i testiranja, transport zračnim, kopnenim i morskim putem, carini robu, plaća takse i poreze, predaje robu krajnjem korisniku i rješava reklamacije. Navelo je da se na taj način osigurava pravovremena nabava tehnički ispravne robe, te da se profit može koristiti isključivo za potrebe obrambenog sustava.*

Rashodi za komunalnu naknadu

- 7.1. Ministarstvo je, na temelju odredaba Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnim naknadama, obveznik plaćanja komunalne naknade za stambene prostore, poslovne prostore, garaže, te za nekretnine koje koriste Oružane snage (vojarnе, vježbališta i drugo).

Rashodi za komunalne naknade planirani su u iznosu 9.569.500,00 kn, a ostvareni su u iznosu 36.139.146,00 kn.

Razlog više ostvarenih rashoda za komunalne naknade u odnosu na planirani iznos je, između ostalog, to što je u tijeku 2008. na računu obveza i rashoda za komunalne naknade evidentirana vrijednost komunalne naknade i naknade za uređenje voda u iznosu 9.041.154,00 kn, a što nije moglo biti predviđeno financijskim planom.

Visina naknade utvrđena je Sporazumom o podmirenju međusobnih dugovanja i potraživanja, zaključenom u travnju 2008. između Ministarstva, javne ustanove iz Splita i Grada Splita.

Razlika ostvarenih rashoda za komunalne naknade u iznosu 27.097.992,00 kn, odnosi se na obvezu Ministarstva za plaćanje komunalne naknade za nekretnine koje koriste Oružane snage (vojarne, vježbališta i drugo).

Većina gradova i općina na čijem se području nalaze vojne nekretnine dostavlja početkom godine rješenja za plaćanje komunalne naknade. Prema podacima Službe za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša, Ministarstvo plaća komunalnu naknadu za 81 vojnu nekretninu.

Za neperspektivne vojne nekretnine dostavljaju se elaborati sa imovinsko – pravnom dokumentacijom Središnjem državnom uredu za upravljanje državnom imovinom radi donošenja odluke o novom korisniku. U razdoblju od 2001. do ožujka 2009., navedenom uredu dostavljeno je ukupno 205 elaborata.

Dakle, tijekom 2008. podmirene su obveze za komunalnu naknadu za objekte čije je izdvajanje planirano, a nije ostvareno. Zbog navedenog, ostvareni su rashodi za komunalnu naknadu u iznosu 17.528.492,00 kn više od planiranih rashoda za istu namjenu.

Državni ured za reviziju je predložio, u suradnji sa Središnjim uredom za upravljanje državnom imovinom, pojačati aktivnosti na realizaciji prijenosa vojnih objekata koji nisu u funkciji, radi smanjenja rashoda za komunalnu naknadu.

- 7.2. *Ministarstvo je obrazložilo da Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša Uprave za materijalne resurse kontinuirano dostavlja Središnjem državnom uredu za upravljanje državnom imovinom podatke o neperspektivnim vojnim nekretninama, da se provode postupci i procedure za izvršenje primopredaje, te da se nakon toga smanjuju rashodi za komunalnu naknadu. Također, navelo je da je Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša Uprave za materijalne resurse, vezano za točne evidencije i ažuriranje stanja, zatražila od jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave podatke o plaćanju komunalne naknade kao i mogućnost djelomičnog ili potpunog oslobođenja od plaćanja navedene naknade za vojne nekretnine na određenim područjima za što je Ministarstvo dobilo negativan odgovor od općina i gradova.***

Postupci javne nabave

- 8.1.** Plan nabave roba, radova i usluga za 2008. donesen je u iznosu 2.267.176.834,00 kn, prema nomenklaturi koja se primjenjuje u postupku javne nabave (CPV). Postupci nabave roba, usluga i ustupanja radova obavljaju se u okviru Službe za ugovaranje i nabavu, te drugih ustrojstvenih jedinica Ministarstva koje su u okviru svojih nadležnosti i djelokruga rada obavljale postupke nabave na temelju izvanrednih zahtjeva, koji nisu vrijednosno uključeni u plan nabave. Ministarstvo nema cjelovite evidencije o zaključenim ugovorima.

Prema izvješću o javnoj nabavi u 2008., Ministarstvo je nabavilo roba, radova i usluga u vrijednosti 750.640.452,00 kn, od čega je u Elektroničkom oglasniku javne nabave objavljena nabava u vrijednosti 411.180.677,00 kn, odnosno 501.640.426,00 kn, s porezom na dodanu vrijednost.

Nakon provedenih postupaka zaključen je ukupno 531 ugovor, od čega 388 ugovora za nabavu roba u vrijednosti 336.457.096,00 kn, 125 ugovora za nabavu usluga u vrijednosti 62.101.293,00 kn, te 18 ugovora za nabavu radova u vrijednosti 12.622.288,00 kn.

Od ukupno zaključenih ugovora za nabavu roba, usluga i radova, u otvorenom postupku zaključena su 274 ugovora u iznosu 245.534.335,00 kn, pregovaračkom postupku bez prethodne objave 122 ugovora u iznosu 117.556.494,00 kn, pregovaračkom postupku s prethodnom objavom 30 ugovora u iznosu 19.951.186,00 kn, u ograničenom postupku osam ugovora u iznosu 8.046.952,00 kn, natjecateljskom dijalogu 21 ugovor u iznosu 1.923.361,00 kn te 61 ugovor o javnim uslugama iz dodatka II. B u iznosu 18.168.349,00 kn.

Uz izuzeće od primjene Zakona o javnoj nabavi, ukupno su nabavljene robe, usluge i radovi u vrijednosti 327.898.141,00 kn. Prema odredbama članka 5. stavak 1. točka 1. navedenog Zakona (na postupke sklapanja ugovora o javnoj nabavi koji su proglašeni tajnima ili čije izvršenje zahtijeva posebne sigurnosne mjere odnosno kada to zahtijeva zaštita bitnih ili sigurnosnih interesa Republike Hrvatske ne primjenjuju se odredbe Zakona o javnoj nabavi) zaključeno je 269 ugovora u iznosu 324.346.182,00 kn, te 32 ugovora prema odredbi članka 5. stavak 1. točka 15. (na nabavu s ciljem žurnog sprječavanja nastanka štete ili otklanjanja posljedica nastale štete uzrokovane djelovanjem više sile, ili zbog drugih opasnosti, ako vrijednost nabave nije veća od procijenjene vrijednosti koja podliježe obvezi objavljivanja u Službenom listu Europske zajednice sukladno Uredbi o objavama i evidenciji javne nabave ne primjenjuju se odredbe Zakona o javnoj nabavi) u iznosu 3.551.959,00 kn. Nadalje, zaključen je 61 okvirni sporazum za nabavu hotelskih usluga, svježeg voća i povrća, održavanje računalne opreme te održavanje uredske i druge opreme u vrijednosti 8.203.050,00 kn, a vrijednost nabave procijenjene do 70.000,00 kn iznosila je 3.358.584,00 kn.

Izvješće o javnoj nabavi za 2008. dostavljeno je Upravi za sustav javne nabave, u skladu s odredbama Zakona o javnoj nabavi, te Uredbe o sadržaju i načinu dostavljanja izvješća o javnoj nabavi.

Za postupke nabave koji se obavljaju decentralizirano u pojedinim ustrojstvenim jedinicama Ministarstva, Služba za ugovaranje i nabavu ne raspolaže podacima o ukupnoj vrijednosti nabave obavljene tijekom godine.

Ministarstvo nema ustrojenu računalnu evidenciju putem koje bi se objedinjeno pratilo izvršenje (vrijednosno i količinski) zaključenih ugovora o nabavi roba, radova i usluga, nego izvršenje nabave prate pojedini tehnički nositelji i krajnji korisnici. Navedeno je utvrđeno revizijama u ranijim godinama, te je naloženo ustrojavanje cjelovite evidencije provedenih postupaka nabave i zaključenih ugovora o nabavi velike i male vrijednosti.

Također, predloženo je Ministarstvu da u cilju ažurnog praćenja ostvarenja ugovora, te planiranja količina koje se nabavljaju, ustroji računalnu evidenciju i vrijednosno i količinski prati izvršenje zaključenih ugovora o nabavi roba, radova i usluga.

Koncem ožujka 2009., objavljen je poziv na nadmetanje za nabavu usluga informatizacije procesa nabave i integracije s postojećim poslovno financijskim sustavom.

Odlukom ministra o provedbi postupaka ugovaranja i nabave roba, usluga i radova u 2008. (donesena u ožujku 2008.) određene su vrste sredstava koja se nabavljaju uz primjenu izuzeća od primjene, u skladu s odredbama članka 5. Zakona o javnoj nabavi.

Postupci nabave i ugovaranja roba, usluga te ustupanja radova za potrebe svih ustrojstvenih jedinica Ministarstva, te postupci prodaje i nabave u mirovnim misijama uređeni su Naputkom o provedbi postupaka nabave u Ministarstvu i Oružanim snagama (kolovoz 2008.).

Državni ured za reviziju je naložio ustrojavanje cjelovite evidencije provedenih postupaka nabave i zaključenih ugovora o nabavi.

8.2. *Ministarstvo je izjavilo da će ustrojiti cjelovite evidencije provedenih postupaka nabave i zaključenih ugovora.*

9.1. Tijekom 2005., Ministarstvo je pokrenulo Pilot projekt izrade nove odore za potrebe pripadnika Oružanih snaga u mirovnoj misiji ISAF u Afganistanu, u svrhu poboljšanja kvalitete i funkcionalnosti odora prilikom korištenja u posebnim uvjetima.

U razvoju nove odore sudjelovala je stručna služba Ministarstva, Glavni stožer Oružanih snaga i hrvatska tvrtka specijalizirana za razvoj i proizvodnju vojne i policijske opreme. Pilot projekt testiranja odore je završen u srpnju 2007., a rezultat je izrada 400 kompleta odora u novom kroju, materijalu i digitalnom tisku.

U dokumentaciji vezano za način nabave, naručitelj se pozvao na odredbe članka 12. stavak 6. Zakona o javnoj nabavi. Obrazlaže da se u ranijem razdoblju radilo na razvoju nove odore, te je Služba za razvoj, opremanje i modernizaciju zatražila kao dopunu pilot projektu izradu 400 kompleta odora za potrebe sudionika mirovnih misija.

Planirani rok provedbe postupka nabave određen je 30. kolovoz 2007., a odlukom o izmjeni i dopuni odluke (20. kolovoz 2007.), produžen je do 30. rujna 2007. Prema zaključcima povjerenstva, ponuditelj nije bio u mogućnosti izraditi probne uzorke u planiranom roku zbog objektivnih poteškoća. Ponuditelj je 4. siječnja 2008. obavijestio Ministarstvo o izrađenim uzorcima te mogućnosti isporuke 400 kompleta do konca siječnja 2008. Ugovor u iznosu 1.410.320,00 kn zaključen je 16. siječnja 2008., a rok isporuke do 21. siječnja 2008. Račun za isporučenu robu ispostavljen je u ugovorenom iznosu.

Pozivanjem na odredbu članka 12. stavak 6. Zakona o javnoj nabavi, naručitelj nije obrazložio okolnosti i razloge zbog kojih je u konkretnom slučaju primijenio izravnu pogodbu u pregovaračkom postupku.

Odredbama članka 12. Zakona o javnoj nabavi navedeni su svi slučajevi u kojima naručitelji mogu primijeniti izravnu pogodbu kao jedan od postupaka nabave.

Ministarstvo nije postupilo u skladu s odredbom članka 13. Zakona o javnoj nabavi, prema kojoj naručitelj koji koristi postupak izravne pogodbe u pregovaračkom postupku bez objave poziva za nadmetanje, obvezan je najmanje 15 dana prije sklapanja ugovora u Narodnim novinama objaviti odluku o odabiru ponude ponuditelja i navesti podatke o predmetu nabave, zakonskoj osnovi iz članka 12. Zakona, što nije učinjeno. U siječnju 2008. stupio je na snagu novi Zakon o javnoj nabavi, kojim su propisani postupci i načini nabave roba, radova i usluga.

Državni ured za reviziju je naložio postupke nabave provoditi u skladu s odredbama Zakona o javnoj nabavi.

- 9.2. *Ministarstvo je obrazložilo da je razlog neobjavljivanja odluke o odabiru ponude tehničke prirode. Navelo je da je postupak nabave započeo u skladu s odredbama tada važećeg Zakona o javnoj nabavi iz 2001., odnosno u skladu s njegovim izmjenama i dopunama, a da je 2008. stupio na snagu novi Zakon o javnoj nabavi koji je uredbom odredio potpuno novi elektronski način objave u Narodnim novinama prema točno određenim obrascima vezanim za odluke o početku postupka provedbe nabave. Također, navelo je da je odabir izvršen početkom 2008., zaključen ugovor o nabavi, a objava o odabiru se nije mogla objaviti jer obrazac nije prihvaćao podatke po tadašnjoj odluci. Nadalje, izrazilo je mišljenje da samo neobjavljivanje odluke o odabiru nije utjecalo na provedeni proces nabave, posebno imajući u vidu da se radi o Pilot programu za izvršavanje obveza preuzetih iz međunarodnih ugovora. Vezano za nadzor troškova nabave, navelo je da su pokrenute aktivnosti na projektu povezivanja financijsko – upravljačkog informacijskog sustava Ministarstva sa informacijskim sustavom središnje Državne riznice, a što uključuje informatizaciju procesa nabave te integraciju sa postojećim poslovno financijskim sustavom planiranja i izvršenja proračuna. Također, navelo je da je u kolovozu 2008. stupio na snagu Naputak o provedbi postupka nabave u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Republike Hrvatske, na temelju kojeg je zatražen popis svih ovlaštenih osoba koje mogu potpisivati ugovore/narudžbenice, a radi stvaranja jedinstvene evidencije provedenih postupaka javne nabave i zaključenih ugovora o nabavi.*

Za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti, Ministarstvo je za 2008. planiralo prihode i primitke, te rashode i izdatke u iznosu 5.284.324.000,00 kn. Prihodi i primici ostvareni su u iznosu 5.462.516.742,00 kn, što je za 178.192.742,00 kn ili 3,4% više od plana. Rashodi i izdaci ostvareni su u iznosu 5.537.430.636,00 kn, što je za 253.106.636,00 kn ili 4,8 % više od plana. Evidentiran je manjak prihoda i primitaka u iznosu 74.913.894,00 kn. Preneseni manjak prihoda i primitaka iz prethodnog razdoblja iznosio je 5.523.971,00 kn, te je manjak prihoda i primitaka za pokriće u slijedećem razdoblju iznosio 80.437.865,00 kn.

Revizijom uočene nepravilnosti i propusti koji se odnose na sveobuhvatnost financijskog plana, cjelovitost popisa imovine i obveza, usklađenost pomoćnih evidencija i glavne knjige, obveze i materijalne rashode koje nisu evidentirani u odgovarajućem izvještajnom razdoblju, te na evidencije o provedenim postupcima nabave i zaključenim ugovorima o nabavi, nisu značajnije utjecali na istinitost i vjerodostojnost financijskih izvještaja i pravilnost poslovanja.

Izvješće o obavljenoj reviziji je uručeno zakonskom predstavniku 21. srpnja 2009.